

Til: Energidepartementet
Fra: Reguleringsmyndigheten for energi,
Godkjent av: Torfinn Jonassen
Dato: 22.05.2024
Saknr.: 202401694-4
Kopi:

Kartlegging av nettselskapenes prismodeller

Innledning

Ved innføringen av ny effektbasert nettleiestruktur i 2022 ble det bestemt at RME skulle foreta en evaluering av nettleiemodellen i løpet av 2024. I brev av 19. januar 2024 mottok RME oppdrag fra Energidepartementet (ED). Oppdraget var delt i to deloppdrag, hvor dette notatet svarer ut deloppdrag 1 som var å foreta en kartlegging av nettselskapenes nettleiestruktur. RME har kartlagt nettleiemodellen til 77 ulike nettselskaper, som utgjør alle nettselskapene i Norge som har husholdningskunder. Overordnet viser kartleggingen at det i all hovedsak er stort samsvar mellom nettselskapenes prismodeller. Variasjoner i prismodellene omfatter hovedsakelig ulike nivåer for trinnene som bestemmer fastleddet, samt differensiering mellom dag-, natt- og helgesatser for energileddet. I dette notatet har vi sammenfattet de viktigste funnene i kartleggingen.

Om endringen av regelverket for tariffing av lavspente uttak

Forskrift om kontroll av nettvirksomhet del V regulerer tariffing av nettkunder. Fra 1. juli 2022 trådte nye bestemmelser for tariffing av lavspent uttak. I § 14-2 er det fastsatt at tariffene for lavspent uttak i distribusjonsnett skal bestå av et fastledd og et energiledd. Fastleddet skal utformes slik at kunden dekker en rimelig andel av de faste kostandene i nettet, og skal differensieres på grunnlag av kundens etterspørsel etter effekt. Energileddet skal dekke marginale tapskostnader, men kan i tillegg dekke en andel av nettselskapets øvrige kostnader. Nettselskapenes inntekter fra energileddet kan maksimalt utgjøre 50 prosent av nettselskapets inntekter fra hver kundegruppe, men i en overgangsperiode frem til 1. juli 2026 kan nettselskapenes inntekter fra energileddet likevel overstige 50 prosent.

Formålet med den nye nettleiemodellen er å legge til rette for best mulig utnyttelse av overføringsnettet og en mer rettferdig fordeling av kostnadene mellom kundene. Dersom dette formålet oppnås, vil det over tid gi lavere nettkostnader for nettkundene.

Fastledd

Ved endringen av forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 14-2 ble det innført krav om at fastleddet skal utformes slik at kunden dekker en rimelig andel av de faste kostnadene i nettet. I tillegg skal fastleddet differensieres på grunnlag av kundens etterspørsel etter effekt. Før forskriftsendringen var det vanlig å differensiere mellom ulike kundegrupper i tillegg til noe differensiering innad i kundegruppene basert på kundens tildelte overbelastningsvern (sikringsstørrelse).

Modeller for fastsettelse av fastleddet

Ved kartlegging av hvilke modeller nettselskapene har brukt ved vurdering av fastleddet viser funnene at de aller fleste nettselskapene bruker trinnmodellen og kapasitetsledd ved beregning av kundens fastledd.

Det er kun tre nettselskap som har en avvikende modell fra trinnmodellen. To av nettselskapene bruker en sikringsmodell. Sikringsmodellen er basert på størrelsen på kundens overbelastningsvern (sikringen) og vurderer fastleddet ut fra hvor mye strøm kunden *potensielt* kan ta ut. Videre bruker Fjellnett en modell hvor fastleddet er individuelt beregnet basert på gjennomsnittet av kundens fem høyeste forbrukstopper løpende de siste 12 måneder før fakturatermin. Alle effekttoppene gjennom året vektet mot en sesongfaktor, og de tar kun den høyeste effekten per uke. Fjellnett sin modell innebærer at det ikke blir store variasjoner i fastleddet måned for måned.

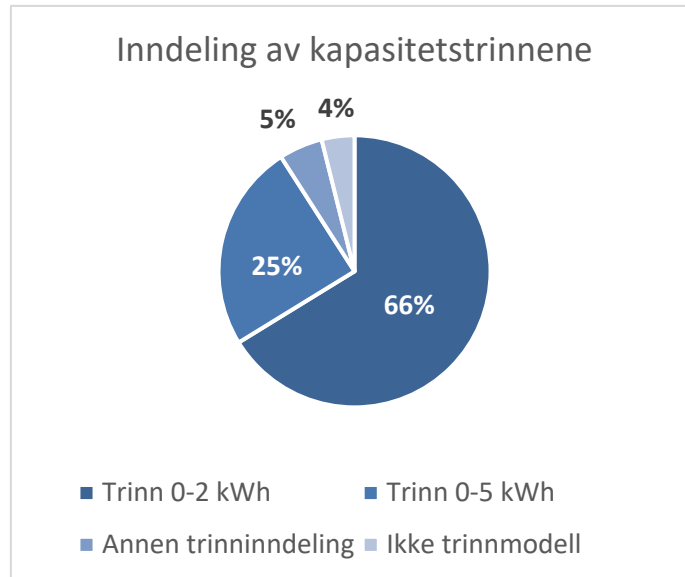
Dermed er den største forskjellen mellom de ulike modellene at den ene (trinnmodellen) fastsetter fastleddet ut fra kundens faktiske forbruk, mens en av de andre modellene (sikringsmodellen) vurderer kundens potensielle strømforbruk.

Trinnmodellen

Det er trinnmodellen som er den mest brukte modellen, men det er noen variasjoner i måten modellen er utformet. I det følgende gjennomgås de ulike elementene i trinnmodellene, og variasjonene hos de 74 av 77 nettselskapene som bruker trinnmodellen.

Inndeling i kapasitetsledd

Det er noe variasjon i hvordan de ulike trinnene i kapasitetsmodellen er bygd opp, men 66 % av nettselskapene som benytter seg av trinnmodellen bruker inndelingen med 0-2 kW, 2-5 kW, 5-10 kW, 10-15 kW osv. Den andre nivåinndelingen som ble brukt av 25 % av nettselskapene med trinnmodell delte inn fra 0-5 kW, 5-10 kW osv., og hadde med det større intervaller for de lavere kapasitetsleddene enn det de andre selskapene hadde. De siste 9 % benyttet annen type inndeling, f.eks. kW-intervaller på to og to, eller nytt trinn for hver kW.

Prising av kapasitetstrinnene

Hvert kapasitetstrinn er priset med et fast beløp, som øker med trinnene. Kartleggingen viser at 27 % følger lineær prising for kapasitetstrinnene, mens de resterende 73 % følger en ikke-lineær, og hovedsakelig eksponentiell prising for de høyere kapasitetsleddene. Dette kan fungere som insentiv for de største forbrukerne til å begrense sitt høye strømforbruk, og spre det utover døgnet for å unngå å komme på et høyere kapasitetstrinn.

Avregningstidspunkt

De fleste nettselskapene ser ut til å ta utgangspunkt i lik avregningsmodell for effekttoppene som plasserer kunden inn i de ulike kapasitetstrinnene. Den mest brukte avregningsmetoden er å ta utgangspunkt i gjennomsnittet av de tre timene, fra tre ulike dager, hvor kunden har brukt mest strøm i løpet av den inneværende måneden, såkalte effekttopper.

Energiledd

Den variable delen av nettleien kalles energiledd og skal dekke marginale tapkostnader.

Ved kartlegging av energileddet er det differensiering mellom dag- og nattsats, egen helgesats og eventuelt annen form for differensiering av priser som skiller de ulike nettselskapene.

71 % av selskapene differensierer energileddets pris mellom dag og natt, der dagsatsen er den høyeste av de to prisene. Til sammenligning er det kun 21 % av selskapene som også

har en egen pris for helg. Dette gjelder 16 av 75 selskaper, der alle benytter samme sats for natt og helg.

Det er kun to av selskapene som benytter en alternativ differensiering enn de over. Disse selskapene har et brukstillegg som øker energileddet på fredager fra klokka 16 til 22 i perioden oktober til og med april. Begge nettselskapene ligger i typiske hytteområder, og brukstillegget kan dermed antas å rette seg mot oppvarming av fritidsboliger, men differensierer ikke noe på hva slags kundegruppe det er.

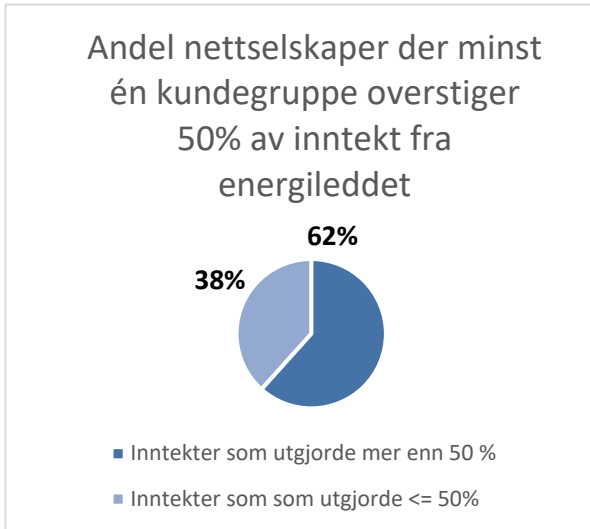
Gjennomsnittlig andel av inntektene til nettselskapene som kommer fra energileddet

Statistikk fra 2022 viser at flesteparten av nettselskapene hadde inntekt fra energileddet som utgjorde over 50 % fra minst én eller flere kundegrupper. I oversikten over kartlegging av nettleiemodeller er den høyeste prosentandelen av gjennomsnittlig andel av inntekter fra energiledd oppgitt. Det var for næringskundene at de fleste andelene oversteg 50 %. For inntekt fra husholdningene lå andelen fra energileddet på mellom 40-60 % hos de fleste av selskapene, med et landsgjennomsnitt på 48 %.

Nettselskapenes inntekter fra energileddet kan maksimalt utgjøre 50 prosent av nettselskapets inntekter fra hver kundegruppe, men i en overgangsperiode frem til 1. juli 2026 kan nettselskapenes inntekter fra energileddet likevel overstige 50 prosent.

Etter kontrollforskriften § 14-2 fjerde ledd skal energileddet fra 1. juli 2026 maksimalt utgjøre 50 prosent av inntektene fra hver kundegruppe, og det kan derfor tenkes at flere av nettselskapene i 2023 og 2024 har lagt seg på en prosentandel som ligger innenfor eller nærmere kravene som trer i kraft.

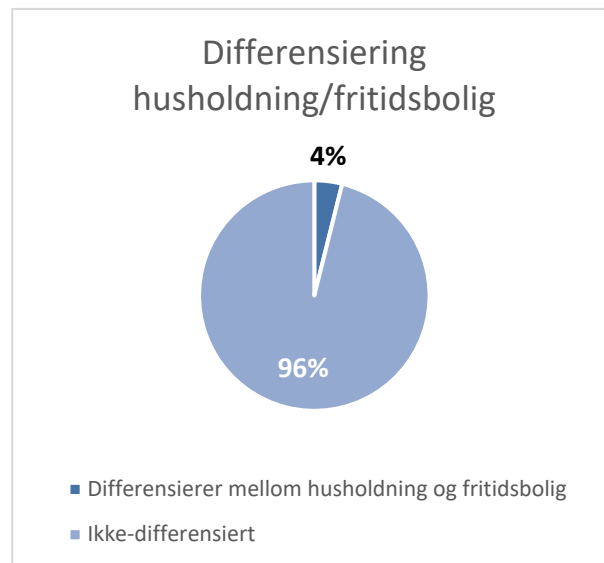

Differensiering mellom kundegrupper

Kartleggingen viser at det forekommer lite differensiering av prisene mellom kundegrupper som husholdninger, fritidsboliger og små næringer som har et årsforbruk under 100.000 kWh.

Differensiering mellom husholdninger og fritidsboliger

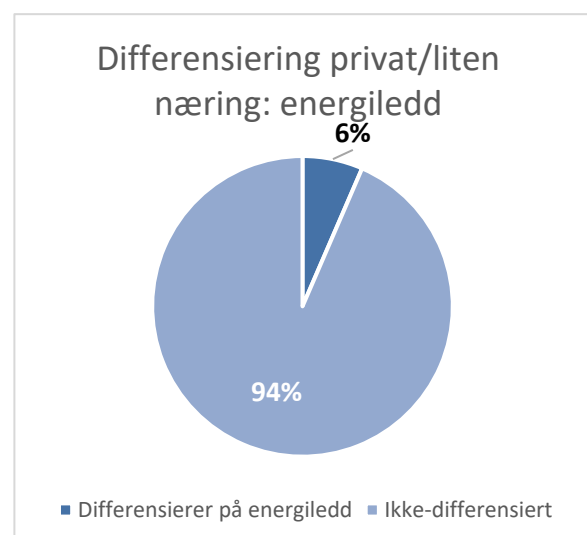
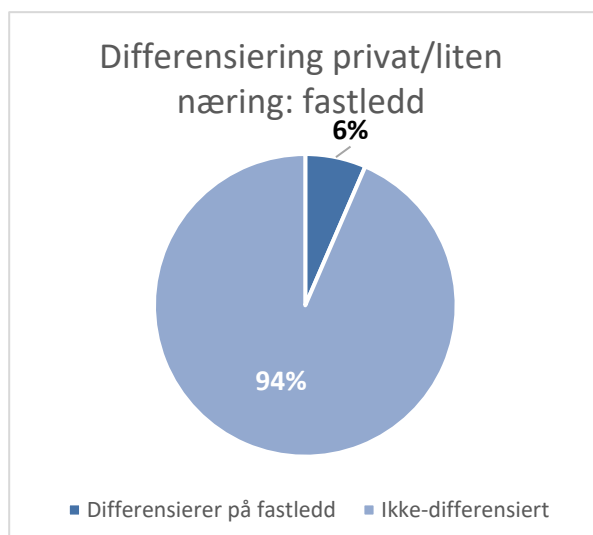
Det er kun tre selskaper som differensierer mellom husholdninger og fritidsboliger. To av disse selskapene har satt en høyere pris for fritidsboliger på fastleddet, men like priser på energileddet. Mens det siste selskapet har høyere pris på energileddet for fritidsboliger, men like priser på fastleddet.

Differensiering mellom husholdninger og små næringer

Fire av nettselskapene differensierer mellom husholdninger og næringer både for fastleddet og energileddet. Det er i tillegg ett selskap som operer med differensierte priser for husholdninger og små næringer kun for fastleddet, og ett selskap som opererer med differensiert pris mellom husholdninger og små næringer på energileddet.

Det er altså totalt fem selskaper som differensierer ved hjelp av fastleddet, og totalt fem selskaper som differensierer ved hjelp av energileddet.

Hvor tilgjengelig er informasjonen?

De fleste nettselskapene har god informasjon på nettsidene sine om nettleieprisene, både hva den består av og hvordan den beregnes. Noen av selskapene kunne imidlertid tydeliggjort enda bedre hvilke avgifter som er inkludert eller ekskludert i prisen de oppgir (mva., Enova-avgift mv.).

Flere av nettselskapene har endret navn og fusjonert med andre nettselskap, men valgt å opprettholde ulik nettleie. Noen av nettselskapene som har endret navn eller slått seg sammen har fortsatt nettadresse tilhørende det gamle navnet, noe som kan gjøre det vanskelig å finne frem til riktige priser og nettselskap for en forbruker.